

**“INSONIY EHTIROSLAR ZALVORI” ROMANIDA PSIXOLOGIK
TAHLIL VA ICHKI MONOLOG POETIKASI**

Sherkulov Sardor Komilovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Fakultetlararo xorijiy tillar kafedrası mudiri, PhD

Annotatsiya

Ushbu maqola Somerset Moemning “Insoniy ehtiroslar zalvori” romanidagi psixologik tahlil va ichki monolog poetikasining asosiy jihatlarini chuqur tahlil qiladi. Asar qahramonining ichki ruhiy kechinmalari va qaror qabul qilish jarayonlari ichki monologlar orqali aniq va ta’sirli ifodalanadi. Ichki monologlar yordamida qahramonning psixologik holatlari, ijtimoiy va axloqiy ziddiyatlari ochib beriladi. Bu usul roman ruhiy chuqurligini oshirib, o‘quvchini qahramonning ichki dunyosiga yaqinlashtiradi hamda inson ruhiyati haqidagi umumiy tushunchalarni boyitadi.

Kalit so‘zlar: psixologik tahlil, ichki monolog, ruhiy kechinma, psixologik realizm, introspektiya, tafakkur oqimi, estetik poetika.

Аннотация

В данной статье анализируется поэтика психологического анализа и внутреннего монолога в романе Сомерсета Моэма «Бремя страстей человеческих». Автор раскрывает внутренние переживания главного героя Филипа Кэри через поток сознания, интроспективные размышления и внутреннюю речь. Внутренние монологи усиливают художественную выразительность романа и углубляют понимание человеческой психологии.

Ключевые слова: психологический анализ, внутренний монолог, поток сознания, интроспекция, душевные переживания, эстетическая поэтика.

Annotation

This article analyzes the poetics of psychological analysis and internal monologue in Somerset Maugham's novel *Of Human Bondage*. The author explores the protagonist Philip Carey's inner conflicts and emotional struggles through the stream of consciousness, introspective questioning, and inner speech. Internal monologues enhance the novel's aesthetic depth and provide a profound insight into human psychology.

Keywords: psychological analysis, internal monologue, stream of consciousness, introspection, emotional experience, aesthetic poetics.

XX asrning ingliz adabiyotida Somerset Moem ijodi psixologik chuqurlik va badiiy realizm namunasidir. "Insoniy ehtirosalar zalvori" romani o'zining inson ruhiyatining murakkabligi, ichki ziddiyatlari va hayotiy qarorlar bilan kurashi bilan ajralib turadi. Ushbu asarda muallif ichki monologlar vositasida bosh qahramon Filip Kerinning ruhiy kechinmalarini atroflicha ochib beradi. Bu maqolada romandagi psixologik tahlil usullari va ichki monolog poetikasi tahlil qilinadi, ularning asardagi badiiy va falsafiy ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Psixologik realizm adabiy asarda tashqi voqelikni emas, balki qahramonning ichki ruhiy holatini ko'rsatishga yo'naltirilgan uslubdir. Moem bu uslub orqali qahramonlarning ichki kurashlarini, noaniqliklarini, ichki ziddiyatlarini chuqur va nozik tasvirlaydi. "Insoniy ehtirosalar zalvori"da Filip Kerinning his-tuyg'ulari, ichki konfliktlari va ruhiy iztiroblari aniq tasvirlangan. Muallif ruhiy jarayonlarni o'quvchiga psixologik tahlil shaklida yetkazadi, bu esa qahramonning shaxsiyati va voqealarning ichki mohiyatini yaxshiroq anglash imkonini yaratadi.

Ichki monologning shakllari Romandagi ichki monologlar bosh qahramonning ruhiy kechinmalarini turli shakllarda ifodalaydi. Bevosita ichki nutq shaklida qahramon o'z-o'ziga gapiradi, o'z his-tuyg'ularini va shubhalarini ifodalaydi. Bundan tashqari, oraliq tafakkur shaklida, ya'ni muallif tomonidan biroz masofalangan tarzda, qahramonning ichki dunyosi tavsiflanadi. Bu struktura o'quvchiga qahramonning ichki dunyosini yanada yaxshiroq anglash imkonini beradi. Semantik yuk Ichki monologlar qahramonning ruhiy kechinmalarini, ahloqiy ziddiyatlarini, o'z-o'zini

anglash jarayonlarini ko'rsatadi. Har bir monologda psixologik zo'riqishlar va ruhiy iztiroblar aks etadi. Ichki monologlar roman psixologik poetikasining eng asosiy elementiga aylanadi, ular orqali qahramonning ichki dunyosi nozik va batafsil ifodalanadi.

Ruhiy kechinmalar poetikasi Filip Kerinning ruhiy kechinmalari asarning markazida joylashgan bo'lib, ularning ifodasi poetikaning asosiy tarkibiy qismidir. Qahramonning o'zligini izlash, sevgisi, yolg'izligi va maqsadsizligi kabi his-tuyg'ulari har bir sahnada batafsil ochib beriladi. Introspektiv savollar – "Men kimman?", "Nima uchun shunday bo'lyapti?" kabi – qahramonning o'z-o'zini anglash jarayonini ko'rsatadi va o'quvchini uning ichki kurashlariga jalb qiladi.

Tafakkur oqimi uslubi Somerset Moem romanda an'anaviy tafakkur oqimi uslubini soddalashtirilgan va oson tushunarli shaklda ishlatadi. Qahramonning fikrlari, his-tuyg'ulari uzluksiz oqimda beriladi, bu uslub o'quvchiga uning ichki holatini to'liq anglash imkonini yaratadi. Bu uslub orqali fikrlarning chalkashligi, noaniqligi va ruhiy zo'riqishlari bevosita namoyon bo'ladi.

Konflikt va ichki psixologik qarama-qarshilik Roman asosiy konflikti qahramonning ichki ruhiy ziddiyatlarida mujassam. Filip Kerin o'z-o'ziga qarshi kurashadi, u sevgi va nafrat, boylik va kambag'allik, erkinlik va bog'lanish kabi ziddiyatlarni his qiladi. Ushbu ichki qarama-qarshiliklar ichki monologlar orqali ochib beriladi, bu esa ularning dramatik kuchini oshiradi va qahramonning psixologik portretini yanada boyitadi.

Estetik poetika va ichki monologning roli Ichki monologlar orqali romanning estetik va dramatik kuchi sezilarli darajada oshadi. Ular qahramon xarakterini yanada chuqurroq ochadi, o'quvchini bevosita qahramonning ruhiy holatiga yaqinlashtiradi. Shuningdek, murakkab hayotiy tanlovlarning ichki asoslarini ko'rsatib, asarga falsafiy chuqurlik beradi. Ichki monologlar badiiy ifodaning asosiy vositasi sifatida romanning umumiy estetik obrazini yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa

Somerset Moemning "Insoniy ehtiroslar zalvori" romanida psixologik tahlil va ichki monologlar asarning badiiy va falsafiy asosini tashkil etadi. Qahramon ruhiy kechinmalari, fikrlar oqimi va ichki dialoglari yordamida o'quvchi uning ichki

dunyo-siga chuqur kirib boradi. Ushbu poetik vositalar Moemga inson ruhiyatining nozik va murakkab jihatlarini o‘ziga xos uslubda ifodalash imkonini berdi, bu esa romanning adabiy qiymatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). MAUGHAM IJODIDA INSONIY FOJIA MANZARASI. In International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices (pp. 152-159).
2. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). UILYAM SOMERSET MOEM IJODIDA “NOTANISH ODAM PARIJDA” ASARINING O ‘RNI. In International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices (pp. 129-135).
3. SHERQULOV, S. TRAGEDY IN WILLIAM FAULKNER’S “THE SOUND AND THE FURY”. O ‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2022,[1/3 ISSN 2181-7324.
4. Komilovich, S. S. (2025, April). TOMAS HARDINING “G ‘ALATI OLOMONDAN UZOQDA” ROMANINING POETIK XUSUSIYATLARI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 54-63).
5. Komilovich, S. S. (2025, April). TOMAS HARDINING “G ‘ALATI OLOMONDAN UZOQDA” ROMANIDAGI OBRAZLAR TIZIMI VA ULARNING BADIY YUKLAMASI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 64-72).
6. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). JON STEYNBEKNING REALIZM USULI:" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANI MISOLIDA. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 120-127).
7. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). JON STEYNBEKNING" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANI: ORZULAR VA HAQIQAT. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 113-119).

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd June, 2025

8. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). JON STEYNBEKNING" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANINING POETIK XUSUSIYATLARI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 105-112).
9. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). JON STEYNBEKNING" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANI: IJTIMOIIY VA IQTISODIY TENGSIZLIK. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 98-104).
10. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). ROMAN POETIKASI: UILYAM SOMERSET MOEMNING "NOTANISH ODAM PARIJDA" ASARI MISOLIDA. In International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices (pp. 136-142).
11. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025, May). " NOTANISH ODAM PARIJDA" ASARIDA SYUJET VA KOMPOZITSIYA. In International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices (pp. 143-151).
12. Jabborovich, X. J., & Sherkulovich, M. K. (2020). Lexicographic study of ethnonymy semantics. Test Engineering and Management, 83(5-6), 737-742.
13. Бобокалонов, Р. Р., Курбанов, П. А., Маркаев, К. Ш., & Хаитов, Ч. (2016). ДОСТИЖЕНИЯ УЗБЕКСКИХ УЧЕНЫХ В ОБЛАСТИ ЛИНГВИСТИКИ ТЕКСТА НА ОСНОВЕ НАУЧНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ В МИРОВОЙ ЛИНГВИСТИКЕ. International scientific journal, 30.
14. Markayev, K. (2005). Totemistik Tasavvurler Bilen Bağlık Etnonimler. Özbek Tili ve Edebiyati, 94-97.
15. Sherqulovich, M. K. (2025, April). YOSH VERTERNING IZTIROBLARI" ROMANINING YEVROPA MADANIYATIGA TA'SIRI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 49-53).
16. Маркаев, К. Ш. (2023). ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ СОВРЕМЕННОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ. IMRAS, 6(8), 240-244.
17. Markayev, K., Maxmudov, N., & Hamrayev, D. (2003). Sprichwörter. Maqollar T.

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd June, 2025

18. Sherqulovich, M. K. (2025, April). "YOSH VERTERNING IZTIROBLARI" ASARINING NEMIS ADABIYOTIDAGI O 'RNI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 43-48).
19. Abdumannonovna, A. D. (2025, May). "YO 'QOTILGAN AVLOD" KONSEPSIYASI VA UNING ADABIYOTSHUNOSLIKDAGI O 'RNI. In Scientific Conference on Multidisciplinary Studies (pp. 115-123).
20. Abdumannonovna, A. D. (2025, May). GYOTE VA SHARQ ADABIYOTI: MADANIYATLARARO MULOQOT TIMSOLI. In Scientific Conference on Multidisciplinary Studies (pp. 96-105).
21. Abdumannonovna, A. D. (2025, May). ERIX MARIYA REMARK ASARLARIDA YO 'QOTILGAN AVLOD TASVIRI. In Scientific Conference on Multidisciplinary Studies (pp. 106-114).
22. Abdumannonovna, A. D. (2022). German as the language of science: problems and perspectives.
23. Baxtiyorovna, M. T., & Abdumannonova, A. D. (2022). Use and application of interactive methods in teaching German.
24. Mamashoev, U. U. (2023). EXPRESSION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND CULTURE IN PHRASEOLOGY WITH THE HEART COMPONENT. In Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования (pp. 76-80).
25. Xidirova, N. B. qizi Nomozova, FA (2024). RAQAMLI MATERIALLAR VA INTERAKTIV PLATFORMALAR YORDAMIDA TABIIY FANLARNI O 'QITISH. GOLDEN BRAIN, 2(20), 162-166.
26. Xidirova, N. B. qizi Oromova, SS, & Otajonova, KR (2024). MULTIMEDIALI TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING PSIXOLOGIYADA QO 'LLANILISHI. GOLDEN BRAIN, 2(20), 157-161.
27. Xidirova, N. B. qizi Muqimova, GZ (2024). EXCELDA DIAGRAMMALAR BILAN ISHLASH. GOLDEN BRAIN, 2(20), 167-171.
28. Botirovich, X. S. Murodullo o 'g, JOT, & Iskandar o 'g 'li, SB (2024). PYTHON DASTURLASH TILINING KELIB CHIQISHI. Modern education and development, 11(3), 120-126.

29. Raxmonov, X., & Sunatov, J. R. (2022). O 'ZBEK TILI KOMPYUTER LINGVISTIKASI YO 'NALISHIDA OLIB BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR. COMPUTER LINGUISTICS: PROBLEMS, SOLUTIONS, PROSPECTS, 1(1).

30. Зикриллаева, Ф., Дустмуродова, М., Нормаматова, Н., Сайдуллоева, М., & Абдирахимова, М. (2025). Globalizatsiyalashgan zamonaviy tilshunoslik paradigmaları. Инновации в современной лингвистике и преподавании языков, 1(1), 298-300.